

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OTGONTENGER
UNIVERSITY
SINCE 1991

Ажлын байранд суурилсан сургалтын нэр томъёоны АНГЛИ МОНГОЛ ТАЙЛБАР ТОЛЬ

Улаанбаатар хот 2022 он

Ажлын байранд суурилсан сургалтын нэр томъёоны тайлбар

Нэр томъёо	Монгол тайлбар	Англи тайлбар
<p>Агуулгын стандарт</p> <p>Content standard</p>	<p>Боловсролын түвшин, насны онцлог болон бусад шалгуурт нийцүүлэн хэрэгжиж буй тухайн нэг хичээл, сургалт, мэргэжлийн хүрээнд суралцагчийн эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадварыг тодорхойлсон хэм хэмжээ. Стандарт нь ойлгомжтой тодорхойлогдсон, нарийвчилсан, цогц, хамаарах хэм хэмжээндээ тохирсон, үнэн бодитой, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй байвал зохино.</p>	<p>Specifications of what all learners are expected to know and be able to do within a particular field of study, discipline or subject at different grade levels, ages, or other criteria. These standards should be clear, detailed, and complete; reasonable in scope; rigorous and scientifically correct.</p> <p>(UNESCO, 2013)</p>
<p>Аж ахуй нэгж, байгууллага</p> <p>Enterprise or Company</p>	<p>Орлогын албан татвар төлөх үүрэг компани, нөхөрлөл, хоршоо, төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газрын хэлбэрээр бүхий үйл ажиллагаа эрхэлж буй улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн хуулийн этгээд. Аж ахуйн нэгж нь корпорац, корпорацын хэв шинжтэй бизнесийн байгууллага, ашгийн бус байгууллага эсвэл хувь нийлүүлээгүй аж ахуй нэгж байж болно.</p>	<p>A state registered legal entity obliged to pay income tax, such as an industry owned by the local government and state, cooperative, partnership and company engaged in business activities. An enterprise may be a corporation, a quasi-corporation, a non-profit institution, or an unincorporated enterprise.</p> <p>(Law of Mongolia on Corporate Income Tax, 2006)</p> <p>Glossary of Statistical Terms, OECD, 2001)</p>
<p>Ажил</p> <p>Job</p>	<p>Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч өөрийнхөө эсхүл ажил олгогчийн төлөө гүйцэтгэж буй эсвэл гүйцэтгэхэд хүлээх үүрэг даалгавар, хариуцлагын цогц.</p> <p>Гүйцэтгэж буй эсхүл гүйцэтгэх шаардлагатай ажил, үүргийн төрлөөс хамааран харилцан адилгүй байна.</p>	<p>A job is a set tasks and duties performed, or meant to be performed, by one person, including for an employer or in self employment. Job are classified by occupations with respect to the type of work performed, or to be performed.</p> <p>(ILO/International Standard Classification of Occupations)</p>
<p>Ажил мэргэжил</p> <p>Occupation</p>	<p>Ажил мэргэжлээс хамааран харилцан адилгүй үүрэг, даалгавраас бүрдэх ажлуудын цогц</p>	<p>An occupation is defined as a set of jobs whose main tasks and duties are characterized by a high degree of similarity. (ILO, Global, 2007)</p>

<p>Ажил, мэргэжлийн дэмжлэг</p>	<p>Суралцагч ур чадвар, зан чанар, хүсэл сонирхолдоо нийцүүлэн ирээдүйн ажил, мэргэжлээ сонгох мөн нийгэмд болон мэргэжлийн хувьд бие даасан хувь хүн болон төлөвшихөд шаардлагатай ур чадварыг хөгжүүлэх зорилгоор сургалтын байгууллагаас үзүүлж буй дэмжин туслах үйлчилгээ.</p>	<p>Support services offered by an institution to help students choose their future career/their abilities, qualities, and wishes, and to cultivate the abilities necessary for being socially and professionally independent.</p>
<p>Ажил олгоогч Employer</p>	<p>Цалин хөлстэйгөө нэг ба түүнээс дээш хүмүүсээр хэрэгжүүлж буй ажил эсвэл үйлчилгээнд хөлслөн ажиллуулж буй хүн эсвэл байгууллага.</p>	<p>People who employ one or more paid employees in the operation of their businesses or trades. (<i>Dictionary of education, 3rd edition</i>)</p>
<p>Ажлын байранд суурилсан сургалт</p>	<p>Ажлын байранд суурилсан сургалт /цаашид АБСС гэх/ гэж ерөнхийдөө ажлын бодит орчинд явагддаг сургалтын бүх хэлбэрийг хэлнэ. Энэ нь тэдний ажлын байр олж авах, хадгалахад шаардлагатай ур чадвар, мэргэжлийн хөгжилд ахиц дэвшил олгодог.</p> <p>Дадлага нь Ажлын байран дээрх сургалт/ Ажил дээр суурилсан сургалтын хамгийн түгээмэл хэлбэр юм.</p>	<p>Work-based learning refers to all forms of learning that takes place in a real work environment. It provides individuals with the skills needed to obtain and keep jobs and progress in their professional development.</p>
<p>Work-based learning</p>	<p>Энэ нь мэргэжлийн ур чадвар олгох бөгөөд ихэвчлэн хүлээн зөвшөөрөгдсөн мэргэшлийг бий болгодог. Тэд ажлын байран дээр суралцахыг сургууль дээр суурилсан сургалттай хослуулсан бүтэцтэй.</p> <p>Ихэнх тохиолдолд дагалдан суралцах хугацаа хэдэн жил үргэлжилдэг. Ихэнхдээ дагалдагч нь ажилтан гэж тооцогддог бөгөөд хөдөлмөрийн гэрээ, цалинтай байдаг.</p> <p>Дадлага хийх, дадлага хийх нь албан болон албан бус боловсрол, сургалтын</p>	<p>Apprenticeships, internships/traineeships and on-the-job training are the most common types of work-based learning.</p> <p>Apprenticeships provide occupational skills and typically lead to a recognized qualification. They combine learning in the workplace with school-based learning in a structured way.</p> <p>In most cases, apprenticeships last several years. Most often the apprentice is considered an employee and has a work contract and a salary.</p> <p>Traineeships and internships are workplace training periods that complement formal or non-formal education and training programmes. They may last from a few days or weeks to months. They</p>

хөтөлбөрүүдийг нөхдөг ажлын байрны сургалтын хугацаа юм.

Оюутнууд хэдэн өдөр, долоо хоногоос хэдэн сар хүртэл үргэлжилж болно. Тэд хөдөлмөрийн гэрээ, төлбөрийг багтаасан эсвэл оруулахгүй байж болно.

Ажлын байран дээрх сургалт нь ердийн ажлын орчинд явагддаг. Энэ нь хувь хүний амьдралын орчинд явагддаг. Энэ нь хувь хүний амьдралын туршид ажил дээр суурилсан сургалтын хамгийн түгээмэл хэлбэр юм.

Эдгээр төрлүүд нь ихэвчлэн – гэхдээ үргэлж биш – ажлын байран дахь сургалтыг танхимд суурилсан сургалттай хослуулдаг.

Дагалдан сургалт гэж дээд боловсролын сургалтын байгууллага /цаашид ДБСБ гэх/ болон аж ахуйн нэгж, байгууллага /цаашид ААНБ гэх/ хамтран сургалтын үйл ажиллагааг танхимын сургалттай хослуулан тодорхой мэргэжлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг;

Дээд боловсролын хос хөтөлбөр гэж тухайн сургалтын хугацаанд оюутныг албан тушаалд томилон ажиллуулж, ажлын байранд шаардагдах ерөнхий ур чадварыг олгоход чиглэсэн үйл ажиллагааг;

Дадлага гэж оюутан танхимын сургалтаар эзэмшсэн онолын мэдлэг, чадвараа практик үйл ажиллагаатай холбон бататган гүнзгийрүүлж, ажиглалт, судалгаа, боловсруулалт хийх чадвар, дадал эзэмших, өөрийн мэргэжлийн салбарт тавигдаж буй зорилт, тулгамдсан асуудлын талаар

may or may not include a work contract and payment.

On-the-job training takes place in the normal work environment. It is the most common type of work-based learning throughout an individual's working life.

These types usually – but not always – combine elements of learning in the workplace with classroom-based learning.

Work-based learning and the green transition

*/PDF ISBN: 978-92-896-3435-9
doi:10.2801/69991 TI-05-22-301-EN-N*

тодорхой мэдээлэл олж авах, хөдөлмөр эрхлэхэд шаардлагатай ур чадваруудыг эзэмших зорилготой үйл ажиллагааг;

<p><i>Ажлын байранд дадлагажуулах сургалт</i></p> <p><i>Structured workplace learning</i></p>	<p>Ажил хөдөлмөр эрхлэхэд шаардлагатай чадвар, дадал, чадамж эзэмшүүлэх зорилготой тусгайлан боловсруулсан агуулга, урьдчилан тодорхойлсон төлөвлөгөөний дагуу бүхий ажлын байранд явагдах сургалтын үйл ажиллагаа.</p>	<p>It provides students with the opportunity to integrate practical on-the-job experience and learnings in industry. This training is with a pre-defined plan and specially designed content to provide with employment related skills and competency.</p>
<p><i>Ажлын байрны сургалт</i></p> <p><i>Workplace learning</i></p>	<p>Ажлын байранд явагддаг сургалтыг багтаасан, ажлын байрны хэвийн нөхцөлд, ихэвчлэн ажлын байранд суралцах үйл явц болон ажлын бодит үйл явцаас гадуур (өөрөөр хэлбэл, сургалтын өрөөнд) дадлагын талбайд явагддаг сургалт юм.</p>	<p>Learning or training undertaken in the workplace, usually on the job, including on-the-job training under normal operational conditions, and on-site training, which is conducted away from the work process (e.g. in a training room)</p>
<p><i>Академик/сургалтын (тэмдэг нэрийн үүргээр)</i></p> <p><i>Academic</i></p>	<p>Дадлага, туршлага олж авах үйл ажиллагаанаас илүүтэй онолын ойлголтыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй авч судалдаг сургалт, судалгаа, эрдэм шинжилгээний байгууллагад хэрэглэгддэг уламжлалт ухагдахуун</p>	<p>Traditionally pertaining to the liberal arts fields but more recently used to relate to all instructional activities as distinguished from non-instructional activities</p> <p><i>(Dictionary of Education, 3rd edition)</i></p>
<p><i>Анхан шатны сургалт</i></p> <p><i>Initial training</i></p>	<p>Анхан шатны боловсролын тогтолцооны хүрээнд, ихэнхдээ ажил мэргэжлийн гараагаа эхлэхээс өмнө хамрагддаг ерөнхий эсвэл мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үйл ажиллагаа.</p>	<p>General or vocational education and training carried out in the initial education system, usually before entering working life.</p> <p><i>(Terminology of European Education and Training Policy, Cedefop, 2011)</i></p>
<p><i>Аюулгүй байдлын журам</i></p> <p><i>Safety regulations</i></p>	<p>Бүтээгдэхүүн болон үйл ажиллагаа, арга хэмжээний аюулгүй байдлыг баталгаажуулах зорилготой тогтоосон горим.</p>	<p>Regulations or rules that are put in place to ensure a product, event, etc, is safe and not dangerous.</p> <p><i>(Collins dictionary)</i></p>

<i>Багаар ажиллах</i>	Тодорхой зорилгод хүрэхийн тулд бүлэг хүмүүстэй хамтран ажиллах үйл явц.	The process with a group of people in order to achieve a goal.
<i>Team work</i>	Хувь хүн хоорондын аливаа зөрчлөөс үл хамааран, хүн бүр ур чадвараа ашиглан бүтээлч санал, санаачилга гарган ажиллах хүмүүсийн хамтын ажиллагааг илэрхийлнэ.	Teamwork means that people will try to cooperate, using their individual skills and providing constructive feedback, despite any personal conflict between individuals. http://www.businessdictionary.com
<i>Багц цаг</i>	Хичээл, модулиудыг амжилттай дүүргэснийг илтгэх эсвэл амжилттай дүүргэсэн болохыг нь тухайн боловсролын хөтөлбөрөөр суралцах явцад болон төгсөх үед баримтжуулдаг хэмжүүр нэгж.	Unit in which the successful completion of courses or modules is earned and documented during and the end of an educational programme. Credits express the volume of learning based on a typical workload needed to achieve the expected learning objectives.
<i>Credit hour</i>	Багц цаг нь сургалтын хүлээгдэж буй зорилтыг хангахад шаардагдах ердийн ачаалалд тулгуурлан сурах үйлийн хэмжээг илэрхийлнэ.	
<i>Багц цаг/кредит</i>	Мэргэшлийг бүрэн эсвэл хэсэгчлэн эзэмшиж, зохих сургалтын үр дүнд хүрэхэд шаардлагатай сургалтын цагийг тоон утгад шилжүүлсэн хэмжүүр.	A set learning outcomes of an individual which have been assessed and which can be accumulated towards a qualification or transferred to other learning programs or qualifications.
<i>Credit</i>	Мэргэшил эзэмших зорилгоор хувь хүний хуримтлуулж, үнэлүүлсэн сургалтын үр дүнгийн цогц бөгөөд өөр мэргэжлээр эсвэл дараагийн шатны сургалтад шилжин суралцах боломжийг олгоно.	It is a measure of the volume of learning required for a qualification or part qualification, qualified as the number of notional study hours required for achieving the learning outcomes specified for the qualification or part qualification. <i>(Law of Mongolia on Education, 2007)</i>
<i>Багц цагт шилжүүлэх</i>	Нэг сургалтын байгууллага эсвэл тогтолцооны хүрээнд хуримтлуулсан багц цагийг нөгөө сургалтын байгууллага эсвэл тогтолцоонд хүлээн зөвшөөрөх үйл явц	The process by which credit gained in one institution or system may be recognised in another institution or system. <i>(UNEVOC/ILO,2007)</i>
<i>Credit transfer</i>		

<p><i>Багшлах бүрэлдэхүүн</i></p> <p><i>Academic staff</i></p>	<p>Профессор, дэд профессор, ахлах багш, багш, дадлагажигч багшийн зэрэглэлд дээд боловсролын сургалт, судалгааны ажил гүйцэтгэж буй бүрэлдэхүүн.</p>	<p>Staff who conduct education and research in subject institutions such as professors, associate professors, lecturers, and assistant professors.</p> <p><i>(NIAD-QE, 2016)</i></p>
<p><i>Байгууллагын магадлан итгэмжлэл</i></p> <p><i>Accreditation of institutions</i></p>	<p>Боловсрол, сургалтын байгууллага нь чанарын зохих стандартыг хангаж байгаа эсэхийг тогтоон, хүлээн зөвшөөрөх үйл явц.</p>	<p>The process of recognising that education and training institutions meet appropriate standards of quality.</p>
<p><i>Бакалаврын хөтөлбөр</i></p> <p><i>Undergraduate program</i></p>	<p>Бакалаврын зэрэг олгоход чиглэсэн, ихэнхдээ дөрвөн жилийн (анагаах ухаан, мал эмнэлгийн чиглэлийн хөтөлбөрүүд 6 жил гэх мэт) хугацаанд хэрэгжих сургалтын хөтөлбөр.</p>	<p>A four-year curriculum (six years for medicine, veterinary medicine, dentistry and certain parts in pharmacy) in a faculty. Graduates are awarded a Bachelor's Degree.</p> <p><i>(NIAD-QE, 2016)</i></p>
<p><i>Баталгаажуулагч /дотоодын/</i></p> <p><i>Internal verifier</i></p>	<p>Сургалтын байгууллагаас томилсон үнэлгээний ажилтны хийсэн үнэлгээ нь үнэлгээний стандарт, журмын дагуу нэгэн жигд, тогтвортой зохион байгуулагдсан эсэхийг хянах, баталгаажуулах үүрэг бүхий ажилтан.</p>	<p>A person appointed by the training center who ensures that assessors apply standard of assessment uniformly and consistently, also known as system or process verification.</p> <p><i>(Policy on Competence of Assessment, MoLSP, UB, 2017)</i></p>
<p><i>Баталгаажуулагч /хөндлөнгийн/</i></p> <p><i>External verifier</i></p>	<p>МБС-ын үнэлгээний төвөөс сургалтын байгууллага, төвүүдэд зохион байгуулагдсан үнэлгээ нь үнэлгээний стандарт, журмын дагуу жигд, тогтвортой явагдсан эсэхийг хянах, батлах үүрэг бүхий томилогдсон ажилтан.</p>	<p>An external verifier is a person appointed by the VET assessment centre who is responsible for ensuring that standards of assessment are applied uniformly and consistently across centers, for specific sector based groups of qualifications.</p> <p><i>(Policy on Competence of Assessment, MoLSP, UB, 2017)</i></p>
<p><i>Баталгаажуулалт</i></p> <p><i>Assurance</i></p>	<p>Дээд боловсролын чанарын баталгаажуулалт нь сургалт, судалгааны үйл ажиллагаа (орц – явц - гарц) наад захын шалгуурыг хангаж байгааг эрх бүхий</p>	<p>Assurance of quality in higher education is a process of establishing stakeholder confidence that provision (input, process and outcomes) fulfills</p>

	байгууллага баталгаажуулах үйл явц.	expectations or measures up to threshold minimum requirements. <i>(INQAAHE, 2017)</i>
<i>Баталгаажуулалт/ батлах</i> <i>Validation</i>	Шинээр гарсан буюу шинэчлэгдсэн өөрчлөгдсөн мэргэжлийн боловсрол, сургалтууд зорилгодоо нийцэж, үндэсний хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц болохыг батлан баримтжуулах үйл явц.	Validation is the procedure through which it is assured that all new or revised qualifications for vocational qualification are fit for purpose and can be nationally recognised. <i>(Policy on Validation of Qualifications, MoLSP, 2016)</i>
<i>Баталгаажуулах үйл явц</i> <i>Verification</i>	Аливаа зүйлийн чанарыг батлах, эсвэл шалгах үйл явц. Чанарын удирдлагын тогтолцоонд, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ эсвэл, тогтолцоо нь холбогдох хууль, дүрэм техникийн стандартуудад нийцэж байгаа эсэхийг тодорхойлох, баримтжуулах зорилгоор хийгдэх хяналт шалгалтыг илэрхийлнэ.	The act or process of confirming or checking the accuracy of something. Quality management systems, verification is the act of reviewing, inspecting or testing, in order to establish and document that a product, service or system meets regulatory or technical standard. <i>(Oxford Dictionary)</i>
<i>Бизнесийн байгууллагууд</i> <i>Business community</i>	Зах зээлд бий болсон эрэлтийг тодорхой бүтээгдэхүүн, үйлчилгээгээр ханган ажиллах зорилготой ашгийн төлөөх хуулийн этгээдүүд.	A for-profit legal entities that aims to meet the demand in the market for a particular product or service.
<i>Бизнесийн салбар</i> <i>Business sector</i>	Зах зээлд бий болсон эрэлтийг тодорхой бүтээгдэхүүн, үйлчилгээгээр ханган ажиллах зорилготой ашгийн төлөөх хуулийн этгээдүүдийн ажиллах талбар.	Areas of activity of for-profit legal entities in order to provide products and services of activities created in the market.
<i>Богино хугацааны мэргэжлийн сургалт</i> <i>Vocational training/Short-term training</i>	Мэргэжлийн сургалт гэж тодорхой ажил хөдөлмөр эрхлэхэд шаардагдах мэргэжлийн ур чадвар олгох, дээшлүүлэх, давтан сургах, дадлагажуулах, хөдөлмөрийн болон харилцааны соёл төлөвшүүлэх, аж ахуй эрхлэх мэдлэг олгох үйл ажиллагаа.	A course of vocational education and training which stands alone and does not usually lead to a full qualification. A statement of attainment may be issued on successful completion. Common types of vocational education and training conducted are relatively short term training programmes. Usually at completion

	Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын харьцангуй богино хугацаанд хэрэгжих нийтлэг хэлбэр. Ийм сургалтаар мэргэжлийн үнэмлэх, диплом олгохгүй харин сургалтыг амжилттай дүүргэсэн тохиолдолд тодорхойлолт, гэрчилгээ олгоно.	of such training, diploma or professional is not granted, but in case of successful completion, certificate of completion is issued. <i>(Glossary of Terms for Vocational Education, Training and National Qualifications System, UB, 2011)</i>
<i>Бодлого</i> <i>Policy</i>	Бодлогод маш олон зүйлийг хамруулж ойлгодог бөгөөд намуудын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрт тавьсан зорилтоос эхлээд тодорхой нэг хөтөлбөр, 'гадаад бодлого' гэх мэт ерөнхий баримтлах чиглэл, бодлогын баримт бичигт тусгасан засгийн газрын шийдвэр, тэр ч байтугай засгийн газраас авч явуулж байгаа бүх арга хэмжээг ч ойлгох нь бий (Хьюс 2003).	The word 'policy' can refer: the intentions declared by parties in an election; a rather precise programme than an intention; general rules such as 'foreign policy'; government decision in a policy document; an to even larger things such as everything the government does (Hughes, 2003). <i>(Glossary of Concepts and Terms In Governance, 2010)</i>
<i>Зохицуулалт</i> <i>Regulation</i>	Хууль эрхзүйн шаардлага мөн түүнчлэн тухайн сургуулийн удирдах зөвлөлөөс баталсан дүрэм эсвэл түүнтэй адилтгах бодлогын баримт бичгийн хүрээнд нийцүүлэн сургуулийн үйл ажиллагааг зохицуулах дүрэм, журмын багц.	One of a body of rules existing to govern the operation of schools, usually having the force of law, but distinguished from law or statute in being enacted by a state board of education rather than by a legislative body. <i>(Dictionary of education, 3rd edition)</i>
<i>Бодлого ба засаглал</i>	Байгууллагын засаглалын тогтолцоо.	System for organizational governance.
<i>Policy and governance</i>	Байгууллагын эзэд, захирлуудын зөвлөл, гүйцэтгэх захирлын хоорондын зохистой харилцааг тодорхойлж, удирдан чиглүүлэх харилцааг илэрхийлнэ.	Policy Governance defines and guides appropriate relationships between an organization's owners, its board of directors, and its chief executive
<i>Бодлого боловсруулагчид</i> <i>Policy makers</i>	Засаглалын түвшинд шийдвэр гаргах, хэрэгжүүлэлтэд шууд нөлөөлөх чадвартай, байгууллагын болон тогтолцооны урт хугацааны стратегийг боловсруулах эрх, үүрэг бүхий этгээдүүд	Authorities responsible for direct decision-making in governance, direct influence on implementation, development of long-term organizational and systemic strategies,

<i>Боловсролын баримт бичиг</i>	Урьдчилан тогтоосон стандартын дагуу эрх бүхий байгууллага үнэлгээ баталгаажуулалт хийж, хувь хүн сургалтын зохих үр дүнд /мэдлэг, ур чадвар, туршлага, чадамжууд/ хүрсэн гэдгийг тодорхойлох гэрчилгээ, диплом зэрэг боловсролын баримт бичиг.	The process of issuing a certificate, diploma or title formally attesting that a set of learning outcomes (knowledge, know-how, skills and/or competences) acquired by an individual have been assessed and verified by a competent body against a predefined standard.
<i>Certification of learning outcome</i>		<i>(Terminology of European education and training policy, Cedefop, 2015)</i>
<i>Боловсролын салбарууд</i>	Боловсролын салбарууд гэдэгт боловсрол, сургалтын үндсэн дэд бүлгүүд багтана. Үүнд: ерөнхий боловсрол (-ын сургуулиуд), техникийн болон мэргэжлийн боловсрол ба дээд боловсрол.	Education Sectors refer to the main subgroups within education and training e.g. schools, technical and vocational education, and higher education.
<i>Education sectors</i>		
<i>Боловсролын тогтолцоо</i>	Бүх шатны боловсролоор хангах харилцан уялдаатай бүтэц (боловсролын яам, орон нутгийн боловсролын байгууллага, багш бэлтгэх байгууллага гэх мэт)	Coordinated structures to assist at all levels of education (Ministry of Education, local education institutions, teacher training institutions, etc.)
<i>Education system</i>		
<i>Боловсролын түвшин</i>	Тухайн шатанд эзэмшвэл зохих сургуулийн өмнөх, бага, дунд, техник мэргэжлийн болон дээд боловсролын, стандартаар тогтоосон мэдлэгийн хэмжээ.	Scope of knowledge to be obtained at certain level of education set by the educational standards of primary, secondary, and higher education.
<i>Education level</i>		<i>(Mongolian-English Glossary of Labour Terminology, UB, 2015)</i>
<i>Босго шалгуур</i>	Оюутны эзэмшвэл зохих мэдлэг, чадвар, хөтөлбөрийн агуулга эсвэл мэргэшил, зэрэгт тавигдах хамгийн доод түвшний шалгуур.	The minimum expectations of student performance for the achievement of, or of program content for, a particular qualification or award. <i>(INQAAHE, 2017)</i>
<i>Eligibility criteria</i>		
<i>Гүйцэтгэл</i>	МБС-ын байгууллагын тодорхой шалгуур/стандарт/удирдамжийн дагуу явуулж буй үйл ажиллагааны эсвэл зорилго, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн үр дүнгийн хэм хэмжээ.	The degree to which a VET intervention or a VET provider operates according to specific criteria/standards/ or guidelines or achieves results in accordance with stated goals or plans.
<i>Performance</i>		<i>(Ten steps to a results-based monitoring and evaluation system,</i>

Kusek, J.Z. and Rist, R. C. The World Bank, Washington, 2004)

<i>Даалгавар</i>	Анги болон суралцагчдад өгч буй оюуны болон биеэр гүйцэтгэх үүрэг.	The act of allotting to classes or individuals specific mental or physical tasks
<i>Assignments</i>		<i>(Dictionary of education, 3rd edition)</i>
<i>Давтан сургалт</i>	Шинэ ажил мэргэжил эзэмшихийн тулд мэдлэг ур чадвар олж авах эсвэл эзэмшсэн мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилго бүхий сургалт.	Training enabling individuals to acquire new skills giving access either to a new occupation or to new professional activities.
<i>Retraining</i>		<i>(Terminology of European education and training policy, Cedefop, 2008 Ministry of Labour, Jordan)</i>
<i>Дагалдан сургалт</i>	Боловсролын байгууллага, сургалтын төв болон ажлын байран дээрх хосолсон урт хугацааны, зохион байгуулалттай сургалт.	Systematic, long-term training alternating period at the workplace and in an educational institution or training centre.
<i>Apprenticeship</i>	Дадлагажигч суралцагч ажил олгогчтой гэрээ байгуулж, урамшуулал /цалин, хөлс/ авч болно.	The apprentice is contractually linked to the employer and receives remuneration (wage or allowance). The employer assumes responsibility for providing the trainee with training leading to a specific occupation.
<i>Apprenticeship</i>	Ажил олгогч нь суралцагчийг сургалтад хамруулж сургалтын дөрөө тодорхой ажил, мэргэжлээр хангах үүрэг хүлээж болно.	Apprenticeships (including traineeships and internships) may be full time, part time or school based.
<i>Дадлагажуулах сургалт</i>	Дагалдан /дагалдан, дадлагажигч г.м/ сургалт бүтэн цагийн, хагас цагийн эсвэл сургууль дээр суурилсан хэлбэртэй байж болно.	<i>(Terminology of European education and training policy, Cedefop,2008)</i>
<i>Internship</i>	Шинээр сургууль төгсөгчдөд болон шинэ ажилтанд ажлын туршлага олгох зорилгоор зохион байгуулагддаг сургалт юм.	Training which is organized to provide work experience for new graduates and new workers.
<i>Дадлага удирдагч</i>	Тухайн мэргэжлийн хүрээнд сургалтыг удирдах, таниулах,	<i>(Terms of Glossary for Employment Services, 2016)</i>
	The professional person responsible for the promotion,	

<i>Supervisor</i>	хөгжүүлэх, засан сайжруулах үүрэг бүхий мэргэжлийн ажилтан.	development, maintenance, and improvement of instruction in a given field. <i>(Dictionary of education, 3rd edition)</i>
<i>Дадлагажигч</i> <i>Intern</i>	Мэргэжлийн зэргийн хөтөлбөрийг дүүргэсний дараа эмнэлэг, бизнесийн байгууллагад бие даан ажиллахаар бэлтгэн ажиллаж буй хүн.	One who, upon completion of the required course of study for a professional degree, serves in a hospital, clinic, or office in preparation for independent practice. <i>(Dictionary of education, 3rd edition)</i>
<i>Дадлагажих сургалт</i> <i>Internship program</i>	Сургалтын үр өгөөжийг дээшлүүлэхийн тулд танхимын болон лабораторийн хичээлээс гадуур зохион байгуулж буй дадлагажуулах сургалтын үйл ажиллагаа.	Practical classes conducted out of classrooms or laboratories for increasing the effectiveness of education, such as field research. <i>(NIAD-QE, 2016)</i>
<i>Диплом</i> <i>Diploma</i>	ТМБС болон дээд боловсролын салбарт боловсрол, мэргэжил эзэмшсэн болохыг баталгаажуулсан баримт бичиг. Урьдчилан тодорхойлсон стандартын дагуу хувь хүний амжилтыг үнэлж, баталгаажуулсан эрх бүхий этгээдийн олгох албан ёсны баримт бичиг.	A qualification in the TVET and Higher Education (HE) sectors (Diploma/certificate) An official document, issued by an awarding body, which records the achievements of an individual following an assessment and validation against a predefined standard. <i>(Terminology of European education and training policy, Cedefop, 2014 UNEVOC/TVETipedia Glossary)</i>
<i>Дипломын ажил</i> <i>Thesis</i>	Мэргэжлийн зэрэг, цол горилогчийн судалгаа, түүний үр дүнг бататган илгээсэн баримт бичиг. Thesis нь ихэнх тохиолдолд бакалавр, магистрын хөтөлбөрийн түвшинд хэрэглэгдэх бол диссертац нь голчлон докторын түвшинд хэрэглэгдэнэ.	A thesis is a document submitted in support of candidature for an academic degree or professional qualification presenting the author's research and findings. In some contexts, the word "thesis" or a cognate is used for part of a bachelor's or master's course, while "dissertation" is normally applied to a doctorate. <i>(https://en.wikipedia.org/wiki/Thesis)</i>

Дээд боловсрол

Tertiary education

Дунд боловсрол дээр суурилан тодорхой мэргэжлийн чиглэлээр дээд боловсрол эзэмшүүлэх үйл ажиллагаа. Энэ нь мэргэжлийн өндөр түвшинд ажиллах мэдлэг, чадвар, дадал эзэмшүүлэх зорилготой. (ЮНЕСКО, 2013) Гуравдагч шатны боловсрол (БОУСА түвшин 5–8). Ерөнхий боловсролд тулгуурлан мэргэжлийн боловсролын салбарт суралцах үйл ажиллагааг дэмжсэн боловсролын төрөл. Энэ нь нарийн төвөгтэй, мэргэшлийн өндөр түвшинд суралцахыг хэлэх бөгөөд дараах түвшнийг хамарна. Үүнд: Түвшин 5: суралцагчдад мэргэжлийн мэдлэг, чадварыг эзэмшүүлэхэд чиглэсэн гуравдагч шатны богино хугацааны үе шат. Энэ нь практикт суурилсан, мэргэжлийн онцлогт тулгуурласан байх бөгөөд суралцагчдыг хөдөлмөрийн зах зээлд бэлтгэнэ. Түвшин 6: Бакалаврын зэрэг. Суралцагчдад дунд түвшний академик эсвэл мэргэжлийн мэдлэг, чадвар, чадамжийг эзэмшүүлэх зорилготой бөгөөд 1 дүгээр зэрэг буюу түүнтэй адилтгах зэрэг олгоно. Түвшин 7: Магистр, эсвэл түүнтэй дүйцэх түвшин. Суралцагчдад дээд түвшний академик эсвэл мэргэжлийн мэдлэг, чадвар, чадамжийг эзэмшүүлэх зорилготой бөгөөд 2 дугаар зэрэг буюу түүнтэй адилтгах зэрэг олгоно. Түвшин 8: Докторын эсвэл түүнтэй дүйцэх түвшин. Шинжлэх ухааны тодорхой чиглэлээр гүнзгийрүүлсэн судалгаа хийж гүйцэтгэнэ.

Tertiary education builds on secondary education, providing learning activities in specialized fields of education. It aims at learning at a high level of complexity and specialization. Tertiary education includes what is commonly understood as academic education but also includes advanced vocational or professional education. (UNESCO, 2013)

Tertiary education It builds on secondary education, providing learning activities in specialized fields of education. It aims at learning at a high level of complexity and specialization. It

comprises: Level 5: Shortcycle tertiary education, often designed to provide participants with professional knowledge, skills and competences. It is practically based, occupationally specific and prepares students to enter the labour market.

Level 6: Bachelor's, often designed to provide participants with intermediate academic and/or professional knowledge, skills and competences, leading to a first degree or equivalent qualification. Level 7: Master's or equivalent level, often designed to provide participants with advanced academic and/or professional knowledge, skills and competences, leading to a second degree or equivalent qualification.

Level 8: Doctoral or equivalent level, designed primarily to lead to an advanced research qualification.

(UNESCO G. E., 2019)

Албан ёсны сургалтын хөтөлбөрт үндэслэн дээд боловсрол олгох үйл ажиллагаа эрхлэн явуулж буй сургалтын байгууллагыг;

Дээд боловсролын сургалтын байгууллага нь үйл ажиллагааны чанараа үнэлүүлэх, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх зөвшөөрөл авахын тулд хөндлөнгийн үнэлгээ хийлгэх, цаашлаад байгууллага болон сургалтын хөтөлбөрөө магадлан итгэмжлүүлэх шаардлагатай. Хэрхэн үнэлэгдэх, магадлан итгэмжлэгдэхээс хамаарч “их сургууль” юм уу эсхүл ижил төстэй албан ёсны нэрээр нэрлэгдэнэ. Түүнчлэн, дээд боловсролын байгууллагууд нь өөрсдийн хэрэгжүүлж буй сургалт болон бусад үйл ажиллагааны чанар, баталгааг хариуцна. Дээд боловсролын байгууллагууд нь хамрах хүрээ, чанар, материаллаг болон хүний нөөц, оюутны тоо гэх мэт үзүүлэлтээр ялгаатай байж болох авч амжилттай байгууллага нь ихэнхдээ оролцогч талуудын эрэлт хэрэгцээ болон байгууллагынхаа үнэт зүйлсийн хоорондох тэнцвэртэй байдлыг бий болгохыг эрмэлздэг. Тэдгээр нь дотоодын болон олон улсын, цөөнхөд эсхүл олон нийтэд чиглэсэн, мэргэшсэн эсхүл олон салбарыг хамарсан, академик (мэдлэг бүтээдэг, шинжлэх ухаанч, академик эрх чөлөөтэй, үр дүнг чөлөөтэй хуваалцдаг соёл төлөвшсөн) ба бизнесийн (ашиг олох, нийгмийн баялгаас хувь хүмүүс ашиг хүртэх) гэх мэт олон янз байдаг.

An educational body which carries out higher education activities based on legally approved study programs. Any higher education organization must follow an external evaluation procedure in order to assess its quality and to acquire the provisional functioning authorization, followed by its official accreditation, as well as the accreditation of its study programs. Generally, this requirement is compulsory for all higher education institutions (HEI) or organizations providing higher education programs and activities and entitles HEIs, upon successful completion, to use the name ‘university’ or other similar legally recognized names. Also HEIs have the primary responsibility for the quality of their provision, and its assurance. Higher education institutions may differ in size, quality, resources, number of teaching staff and students, etc., as successful HEIs generally have to find a balance between often conflicting stakeholder demands and institutional values. HEIs can therefore be either local or global; elite or mass-oriented; specialized or transdisciplinary, and may foster either an academic culture (characterized by knowledge creation, scientific excellence, academic freedom and freely shareable results) or a business culture (characterized by profit creation and individual appropriation of social wealth).

(UNESCO-CEPES, 2007)

Дээд боловсролын сургалтын байгууллага

Higher education institution

Дээд боловсролын салбар

Энэ салбар нь дараах байгууллагуудаас бүрдэнэ:

This sector is composed of: - all universities, colleges of technology and other institutions providing formal tertiary education

<i>Higher education sector</i>	<p>- Санхүүжилтийн эх сурвалж болон эрх зүйн статусаас үл хамааран бүх их сургууль, технологийн коллеж, бүрэн дунд боловсролын зэрэг олгож буй байгууллагууд.</p> <p>- Дээд боловсролын байгууллагын шууд удирдлагад, дэргэд харьяа болон хувь нийлүүлсэн бүх судалгааны хүрээлэн, туршилтын станц, клиник эмнэлэг.</p>	<p>programmes, whatever their source of finance or legal status all research institutes, centers, experimental stations and clinics that have their R&D activities under the direct control of, or administered by, tertiary education institutions.</p> <p><i>(OECD, Frascati Manual: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development, 2015)</i></p>
<i>Европын мэргэшлийн хүрээ /EMX/</i>	<p>Европын Холбооны гишүүн орнуудын мэргэшлийн тогтолцоо дахь янз бүрийн мэргэшлийн түвшнүүдийг харьцуулах хэрэгсэл.</p>	<p>A reference tool to compare different qualifications levels of different qualification systems in member countries of the European Union.</p>
<i>European Qualification Framework (EQF)</i>	<p>EMTX нь өөр өөр улс оронд эзэмшсэн мэргэшлүүдийг нэгтгэн уялдуулж, үндэстэн тус бүр мэргэшлийн түвшний хүрээгээ боловсруулах үндэс суурь болдог.</p>	<p>EQF enables reference between qualifications acquired in different countries and serves as grounds for development of national qualifications framework.</p> <p><i>(Glossary of Terms for Vocational Education, Training and National Qualifications System, UB, 2011)</i></p>
<i>Засаглал Governance (of a higher education institution)</i>	<p>Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын бүтэц, удирдлага, зохион байгуулалттай холбоотой ерөнхий нэршил.</p> <p>Үүнд: сургалт, судалгааны зорилтын үр өгөөжийг дээшлүүлэх зорилгоор сургалтын болон удирдлагын үйл ажиллагаанд оролцож буй хүмүүс, дотоод нэгжийн үүрэг, хариуцлагын талаар бодлого боловсруулах, батлах үйл явц багтана.</p>	<p>A general term relating to the organizational and governing structure in a higher education institution. It includes the setting of policy on the roles and allocation of responsibility of members and internal organizations involved in teaching/learning and management, as well as the establishment of a decision-making process in order to maximize objectives related to education and research in higher education institutions.</p> <p><i>(NIAD-QE, 2016)</i></p>
<i>Зөөлөн чадвар</i>	<p>Хувь хүний дэвшилтэт зан чанар, шинж төлөв, хийж гүйцэтгэсэн туршлагын үр дүнд тогтсон дадал</p>	<p>A set of intangible personal qualities, traits, attributes, habits and attitudes that can be used in</p>

Soft skills

зуршил. Жишээ нь: өрөвдөж, энэрэх, манлайлах, хариуцлагаа ухамсарлах, шударга байх, өөрийгөө үнэлэх, удирдах, идэвх санаачилгатай байх, уян хатан, нийтэч байх, цаг барих, шийдвэр гаргах гэх мэт. Өргөн хүрээнд хэрэглэгдэх боломжтой тул хөрвөх ур чадвар гэж бас хэлдэг. Энэ нь “хатуу ур чадвар” буюу тодорхой ажил, мэргэжилд хамаарах мэргэжлийн буюу техникийн ур чадвараас онцлог бөгөөд хатуу ур чадвар эзэмшүүлэх нь зөөлөн ур чадвар эзэмшүүлэхээс хялбар байдаг. Зөөлөн чадвар нь хувь хүний төрөлхийн өгөгдөл, хөгжил, төлөвшил, ухамсрын түвшинтэй нягт холбоотой.

many different types of jobs. As they are broadly applicable they are also seen as transferable skills. Examples of soft skills include: empathy, leadership, sense of responsibility, integrity, self-esteem, selfmanagement, motivation, flexibility, sociability, time management and making decisions. The term is also used in contrast to ‘hard’ skills that are considered as more technical, highly specific in nature and particular to an occupation, and that can be (generally) taught more easily than soft skills.

(UNESCO, 2013)

Их сургууль

Бакалавр, магистр, докторын зэрэг олгох сургалт эрхлэхээс гадна судалгааны ажил зонхилсон лаборатори бүхий эрдэм шинжилгээ сургалт-үйлдвэрлэлийн нэгдэл хэлбэртэй дээд боловсролын сургалтын байгууллагыг;

Их сургууль харьяалалдаа дээд сургууль, коллеж, технологийн коллеж, эрдэм шинжилгээний байгууллага, гарааны компани, ахлах сургуультай байж болно.

University

Хэд хэдэн чиглэлээр өргөн хүрээний хөтөлбөрийг хамран бакалавр, магистр, докторын зэрэг, мэргэшил олгох зорилгоор сургалтын үйл ажиллагаа эрхэлдэг, шинжлэх ухааны суурь болон хавсарга судалгаа явуулдаг академик эрх чөлөө бүхий өөрийн удирдлагатай, бие даасан дээд боловсролын сургалтын байгууллага.

A higher education training institution with research-trainingindustry integrated components and research focused laboratories besides offering bachelor, master and doctor level degree programs. A universite may have an institute, a college, a technology college, a research institution8 a start-up company and a high school as its affiliations. *(The Law of Mongolia on Higher Education, 2002).*

A type of the higher educational institution having the academic freedom, the right for self-government and autonomy which provides a wide range of programs of preparation in various directions for the purpose of granting the academic degrees and qualifications including at the postdegree level; carries out basic and applied scientific research. *(Bologna Process, 2009)*

<p><i>Компани/ААН-ийн сургагч багш</i></p> <p><i>In-company trainer</i></p>	<p>Мэргэжлийн сургалтыг удирдан чиглүүлэх багш нь үйлдвэрлэл, технологийн туршлагатай, мэргэжлийн өндөр зэрэгтэй, багшлах эрхтэй байна.</p> <p>Байгууллага дээрээ эсвэл байгууллагын зүгээс ажилтнууддаа сургалт зохион байгуулж, албан бус сургалтын орчинд насанд хүрэгчдийн сургалтад дэмжлэг үзүүлдэг байгууллагын дотоод сургагч багшийг компани, аж ахуйн нэгжийн сургагч багш гэж тодорхойлдог.</p>	<p>In-company trainers are defined as internal trainers (employed by the company) who provide internal training (training organised and carried out in and/or by the company for their staff) and support learning of adults in non-formal and informal learning environments withing the company.</p> <p><i>Terminology of European education and training policy, Cedefop, 2015)</i></p>
<p><i>Магадлан итгэмжлэл</i></p> <p><i>Accreditation</i></p>	<p>Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын эсвэл хөтөлбөрийн чанар нь урьдчилан тогтоосон шалгуур, стандартад нийцэж буй эсэхийг төрийн эсвэл хувийн хэвшлийн байгууллагаас албан ёсоор үнэлэх үйл явц.</p>	<p>The process by which a (non-) governmental or private body evaluates the quality of a higher education institution as a whole or of a specific educational program in order to formally recognize it as having met certain predetermined minimal criteria or standards.</p> <p><i>(UNESCO-CEPES, 2007)</i></p>
<p><i>Модуль</i></p> <p><i>Module</i></p>	<p>Сургалтыг нэгж болгон задалж буй албан сургалтын хэлбэрийг;</p> <p>Сургалтын хөтөлбөр нь өөр хоорондоо холбоотой модулиудаас бүрдэнэ.</p>	<p>A module is a formal learning experience encapsulated into a unit of study, usually linked to other modules to create a program of study.</p> <p><i>(INQAAHE, 2017)</i></p>
<p><i>Мэдлэг</i></p> <p><i>Knowledge</i></p>	<p>Боловсролын үйлчилгээ болон амьдралын туршлагаасаа олж авдаг дэлхий ертөнц, хүн, нийгмийн талаарх харилцан уялдаатай ойлголт, бодит мэдээллийг;</p> <p>Нэршлийн мэдлэг (Declarative knowledge) нь “юуг мэдэх” (жишээ нь: юмс, үзэгдлийн талаарх нэршил, бодит мэдээлэл), харин үйлийн мэдлэг (procedural knowledge) “яаж мэдэх” (жишээ нь: ажил, даалгавар гүйцэтгэхэд</p>	<p>The body of concepts and factual information (data), including their interrelated structures and patterns, concerning the natural and social environment as well as our understanding of the world, people and society, gained through learning and/or experience. Declarative knowledge points to ‘knowing what’ (e.g. factual knowledge), while procedural knowledge to ‘knowing how’, e.g. knowledge of specific functions and procedures to perform a complex</p>

	шаардлагатай үйлийн талаарх мэдлэг)-ийг тодорхойлдог.	process, task or activity. (UNESCO, 2013)
<i>Мэдээллийн нэгж</i> <i>Data office</i>	Байгууллагын хэмжээнд өгөгдлийн стратегийг боловсруулж хэрэгжүүлнэ. Өгөгдлийг тодорхойлж, түгээнэ.	Develops and executes the companywide data strategy. Identifies and rolls out a data
<i>Мэнтор</i> <i>Mentor</i>	Залуучууд, суралцагчдад янз бүрийн хэлбэрээр зөвлөгөө, дэмжлэг үзүүлдэг туршлагатай хүнийг; Мэнтор нь гол төлөв үлгэр дуурайл болж, чиглүүлэгч, зааварлагч, дадлагажуулагч, халамжлан зөвлөгчийн үүрэг гүйцэтгэдэг.	An experienced person who provides guidance and support in a variety of ways to a young person or novice (i.e., someone joining a new learning community or organization) The mentor often acts as a role model, guide, tutor, coach or confidante. (IIEP Glossary, IIEP Learning Portal, UNESCO https://learningportal.iiep.unesco.org/en/glossary)
<i>Мэргэшл</i> <i>Qualification</i>	Боловсролын хөтөлбөр, эсвэл хөтөлбөрийн тодорхой үе шатыг амжилттай дүүргэсний албан ёсны баталгаа бөгөөд ихэвчлэн албан ёсны баримт бичиг хэлбэрээр олгогддог. Мэргэшлийг дараах байдлаар эзэмших боломжтой: 1. Хөтөлбөрийг бүрэн, амжилттай дүүргэх; 2. Хөтөлбөрийн тодорхой үе шатыг амжилттай дүүргэж (дунд түвшний мэргэшл); 3. Сургалтын хөтөлбөрийг бие даан эзэмшсэн чадамж, чадвар, мэдлэгийг баталгаажуулах 4. “Мэргэшлийг баталгаажуулах” гэдэг нь гэрчилгээ олгох албан ёсны шаардлагыг хангах стандарт, нэгжийн багцыг хэлнэ.	The official confirmation, usually in the form of a document, certifying the successful completion of an education program or stage of a program. Qualifications can be obtained through: 1. Successful completion of a full program; 2. Successful completion of a stage of an education program (intermediate qualifications); 3. Validation of acquired knowledge, skills and competencies, independent of participation in such programs. 4. In the context of “Validation of Qualification”, it is a package of standards or units judged to be worthy of formal recognition in a certificate.

(UNESCO UIS, 2013 ILO (SED) 2007)

<p><i>Мэргэшлийн үндэсний хүрээ</i></p>	<p>Хүлээн зөвшөөрөгдсөн төвшнүүдэд нийцүүлэн ур чадвар, мэдлэг, чадамжийг боловсруулах, ангилах, баталгаажуулах арга хэрэгслийг;</p> <p>Энэ нь урьд нь эзэмшсэн болон сургалтын үр дүнд шинээр эзэмших мэргэшлүүдийг шатлан ангилж, бүтэцжүүлэх арга зам бөгөөд өөрөөр хэлбэл анги танхим, ажлын байранд, эсвэл албан бус хэлбэрээр сурснаас үл хамааран суралцагч юу мэдэх ёстой, юу хийж чадах ёстойг тодорхой заасан мэдээллийг агуулна. Мэргэшлийн түвшний хүрээ нь янз бүрийн мэргэшлүүдийг хооронд нь харьцуулах, нэг мэргэжил, үйлдвэрлэлийн салбар дотор болон мэргэжил, салбаруудын хооронд нэг түвшнээс нөгөө түвшинд хэрхэн шилжиж, дэвшиж болохыг тодорхойлно. (Хэрэв тухайн МТХ-нд мэргэжлийн болон академик мэргэшлүүд аль аль нь багтсан бол мэргэжлийн болон академик мэргэшлүүдийн хооронд шилжих боломж байдаг)</p>	<p>An instrument for the development, classification and recognition of skills, knowledge and competencies along a continuum of agreed levels. It is a way of structuring existing and new qualifications, which are defined by learning outcomes, i.e. clear statements of what the learner must know or be able to do whether learned in a classroom, on-the-job, or less formally. The Qualifications Framework indicates the comparability of different qualifications and how one can progress from one level to another, within and across occupations or industrial sectors (and even across vocational and academic fields if the NQF is designed to include both vocational and academic qualifications in a single framework)</p>
<p><i>National qualification framework</i></p>	<p>(ILO, 2007, GENEVA)</p>	
<p><i>Мэргэшүүлэх ур чадвар</i></p>	<p>Мэргэжлийн нарийн ур чадвар бөгөөд суралцагч суурь боловсролын дараа техник мэргэжлийн боловсрол сургалтад хамрагдах, эсвэл сургалтын нэмэлт хөтөлбөрт хамрагдах замаар өөрт тохирсон ажил мэргэжил эрхэлж, сэтгэл ханамжтай амьдрах боломжийг олгох мэдлэг туршлага юм.</p>	<p>Specialised skills include the specific “know-how” needed for a fulfilling and meaningful life and decent employment which learners acquire often as result of their participation in post-basic education, including through technical and vocational education and training (TVET) or extra-school activities. These skills may relate to a specific job, task, academic discipline (e.g. teacher, geographer, medical doctor or journalist) or area of particular knowledge and skills (e.g. hobby).</p>
<p><i>Specialised skills</i></p>		

		Depending on their interest and further learning, individuals may possess one or several specialised skills. <i>(UNESCO (Bangkok) 2014, Asia Pacific)</i>
<i>Оюутан</i> <i>Student</i>	Их сургууль, дээд сургууль, коллежийн дипломын болон бакалаврын шатлалд суралцагчийг;	A student at a university, a college, or a college diploma and a bachelor's degree. <i>(The Law of Mongolia on Higher Education, 2002)</i>
<i>Оюутанд чиглэсэн дэмжлэг</i> <i>Student support</i>	Оюутныг суралцах хугацаандаа бүрэн төвлөрөх, үр бүтээлтэй ажиллахад чиглэсэн дэмжлэгийн тогтолцоог; Хөдөлмөр эрхлэлт, амьдралын талаар зөвлөгөө өгөх, осол гэмтэл тохиолдсон үед нөхөн олговор олгох тогтолцоо зэрэг хамаарна.	Various supporting systems that enable students to fully concentrate on their studies and have a meaningful campus life. They include career/ employment advice, life guidance and accident compensation systems. <i>(NIAD-QE, 2016)</i>
<i>Оюутны үнэлгээ</i> <i>Course evaluation (by students)</i>	Хичээлийн агуулга болон багшлах арга зүйн чанарт оюутнаас өгч буй үнэлгээг; (оюутнаас асуулгаар авах судалгаа г.м.). Энэ төрлийн үнэлгээг сургалтын байгууллагад түгээмэл ашигладаг бөгөөд багшлах бүрэлдэхүүний өөрийн үнэлгээ болон мэргэжлийн хөгжлийг дэмжихэд чухал ач холбогдолтой.	An evaluation (e.g. a student survey) undertaken by students to review the quality of lesson contents and teaching methods. It is in widespread use in many universities and colleges as an effective way to encourage selfassessment by academic staff and faculty development activities. <i>(NIAD-QE, 2016)</i>
<i>Санхүүгийн дэмжлэг</i> <i>Financial support</i>	Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын суралцагчид буцалтгүй мөнгөн тусламж болон хөнгөлөлттэй эргэн төлөгдөх нөхцөлөөр олгох мөнгөн хөрөнгийг;	Students in tertiary education institutions receive money from grant aid and concessional repayment. <i>(The Law on Higher Education Financing and Social Security, 2011)</i>
<i>Санхүүгийн нөөц</i>	Аж ахуйн нэгжүүд одоогийн үйл ажиллагаагаа санхүүжүүлэхэд	The resources from which the enterprises obtain the funds they

<i>Financial resources</i>	шаардлагатай хөрөнгийг олж авдаг эх үүсвэрийг;	need to finance their investments, capital and current activities.
<i>Санхүүжилтийн механизм</i> <i>Financing mechanism</i>	Санхүүгийн эх үүсвэрийг буцалтгүй тусламж, хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр хангах механизм, технологийн шилжилтийг;	A mechanism for the provision of financial resources on a grant or concessional basis, including for the transfer of technology.
<i>Семестр</i> <i>Semester</i>	Хичээлийн жилийн хагастай тэнцэх буюу 15–16 долоо хоног үргэлжлэх сургалтын хугацааг;	Period of study of approximately 15 to 16 weeks' duration, usually half of an academic year. <i>(Glossary of terms in HE, 2016)</i>
<i>Суралцахуйн үр дүн</i> <i>Learning outcomes</i>	Боловсролын хөтөлбөрийг амжилттай дүүргэснээр эзэмшсэн мэдлэг, чадвар, хандлага, төлөвшлийн цогцыг; Өөрөөр хэлбэл, суралцагчийн мэдэх, ойлгох, хэрэглэх шаардлагатай хүрэх үр дүнгийн илэрхийлэл. Суралцахуйн хүрэх үр дүн нь үнэлгээний шалгуурын хамт багц цаг олгох босго шалгуурыг тодорхойлдог бол сурлагын дүн нь энэхүү шалгуураас дээгүүр эсхүл доогуур байгааг харуулдаг. Суралцахуйн хүрэх үр дүн нь сургалтын зорилгоос ялгаатай ба багшийн тавьсан зорилтоос илүүтэй суралцагчийн сурлагын амжилтыг илүү чухалчилж үздэг.	The totality of information, knowledge, understanding, attitudes, values, skills, competencies or behaviours a learner has mastered upon the successful completion of an education program. (UNESCO, 2013) Statements of what a learner is expected to know, understand, and be able to demonstrate after completion of a process of learning as well as the specific intellectual and practical skills gained and demonstrated by the successful completion of a unit, course, or program. Learning outcomes, together with assessment criteria, specify the minimum requirements for the award of credit, while grading is based on attainment above or below the minimum requirements for the award of credit. Learning outcomes are distinct from the aims of learning in that they are concerned with the achievements of the learner rather than with the overall intentions of the teacher. <i>(UNESCO-CEPES, 2007)</i>
<i>Сургагч</i> <i>Trainer</i>	Боловсрол, сургалтын байгууллагад эсвэл ажлын байранд онол, дадлагын сургалттай холбогдсон нэг буюу	Anyone who fulfills one or more activities linked to the (theoretical or practical) training function, either in

	хэд хэдэн үйл ажиллагаа явуулдаг хүнийг;	an institution for education or training, or at the workplace. (UNEVOC, CEDEFOP 2008, Europe)
<i>Сургагч багш</i> <i>Tutor</i>	Суралцагчдад удирдамж, зөвлөгөө, чиглэл өгдөг туршлагатай, чадварлаг мэргэжилтнийг; Сургагч нь суралцагчийн суралцах үйл явцад (сургууль, сургалтын төв, ажлын байранд) дараах байдлаар дэмжлэг үзүүлдэг. Үүнд: <ul style="list-style-type: none"> • сургалтын амжилтыг сайжруулах зорилгоор тодорхой чиглэл, хичээлийн хүрээнд дэмжлэг үзүүлэх; • сургуулиа төгсөөд хөдөлмөрийн зах зээлд хөл тавих шилжилтийн үед туслах, ажил мэргэжлийн зөвлөгөө өгч чиглүүлэх; • суралцагчид амьдралдаа ухаалаг сонголт хийх хувь хүний хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх 	Any activity offering a learner guidance, counselling or supervision by an experienced and competent professional. The tutor supports the learner throughout the learning process (at school, in training centres or on the job). Tutoring can cover: academic subjects to improve educational achievement; careers to ease transition from school to work; and personal development to encourage learners to make wise choices. (UNESCO, 2013)
<i>Сургалт буюу ажлын нөхцөл</i> <i>Context of learning and/or work</i>	Сургалт буюу ажлын нөхцөл нь төгсөгч мэдлэг, ур чадвараа хэрэглэх орчин юм.	The context of learning and/or work is the circumstance within which a graduate applies knowledge and skills.
<i>Сургалтын багтаамж /багц цаг/</i> <i>Volume of learning</i>	Нэг мэргэшлийг бүрэн эзэмшихэд эсхүл мэргэшлийн нэг нэгжийг эзэмшихэд шаардагдах хугацаагаар сургалтын багтаамжийг тодорхойлно. Өөрөөр хэлбэл: дундаж суралцагчийн хувьд тухайн мэргэшлийн (эсвэл тухайн мэргэшлийн нэг нэгжийн) хувьд сургалтын хүрэх үр дүнгээр тодорхойлогдсон мэдлэг, ур	The volume of learning can be measured in terms of notional learning time for the complete qualification or for a unit. Notional learning time is the time it takes an average learner to achieve the learning outcomes of a unit of a qualification or the complete qualification. Notional learning time includes time in direct contact (as in lectures and tutorials); practical and

	<p>чадвар эзэмшихийн тулд сурах үйлд зарцуулах хугацааг сургалтын дундаж хугацаа гэнэ. Үүнд: танхимын (лекц, семинарын гэх мэт), дадлагын болон бие даан суралцахуйн хугацааг хамруулна. Тухайлбал: багц цаг = 10 цагийн суралцахуй эсвэл 1 багц цаг = 40 цагийн суралцахуйтай тэнцэнэ.</p>	<p>field work; time in independent study; and time spent doing assessments. For example 1 credit = 10 hours learning time, or 1 credit = 40 hours.</p>
<p><i>Сургалтын стратеги</i></p>	<p>Ажлын байр болон сургалтын байгууллагууд дээр сургалтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой мэдээллээр хангах зорилго бүхий баримт бичгийг;</p>	<p>A non-endorsed component of a training package which provides information on how training programmes may be organised in workplaces and training institutions. This may include information on learning pathways, model training programmes and training materials.</p>
<p><i>Learning strategy</i></p>	<p>Сургалтад хамрагдах арга зам, загвар сургалтын хөтөлбөр, материалууд багтсан байж болно.</p>	
<p><i>Хөтөлбөр</i></p>	<p>Урьдчилан тодорхойлсон суралцах зорилгыг хангах эсвэл тогтсон хугацаанд боловсролын багц агуулгыг эзэмшүүлэх зорилгоор бэлтгэн зохион байгуулах дэс дараатай цогц үйл ажиллагааг;</p>	<p>A coherent set or sequence of educational activities designed and organized to achieve pre-determined learning objectives or accomplish a specific set of educational tasks over a sustained period. Within an education programme, educational activities may also be grouped into sub-components variously described in national contexts as courses "modules units and/ or "subjects.</p> <p><i>(UNESCO, 2011)</i></p>
<p><i>Programme (education programme)</i></p>	<p>Боловсролын хөтөлбөрт боловсролын үйл ажиллагааг улс үндэсний хэмжээнд “дамжаа”, “модуль”, “нэгж”, “хичээл” зэрэг дэд бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд хуваан ангилсан байдаг.</p>	
<p><i>Сургалтын төлөвлөгөө</i></p>	<p>Сургалт, судалгааны зорилгод (бакалавр, магистр, докторын хөтөлбөр г.м.) хүрэхийн тулд судалбал зохих хичээл (заавал судлах хичээл, сонгон судлах хичээл, чөлөөт сонгон судлах хичээл)-ийн багцыг;</p>	<p>A set of study courses (required courses, elective courses, and free elective courses) necessary for the achievement of education and research objectives (e.g. bachelor’s, master’s and doctoral programs).</p> <p><i>(NIAD-QE, 2016)</i></p>
<p><i>Study plan</i></p>		

<p><i>Сургуулиас ажлын байранд шилжих</i></p> <p><i>School-to-work transition</i></p>	<p>Сургуулиас ажлын байранд эсвэл ахисан шатны сургалтад шилжих үйл явцыг;</p>	<p>The process of transferring from school to workforce or further study.</p> <p><i>(UNEVOC, TVETipedia Glossary)</i></p>
<p><i>Төгсөгч</i></p> <p><i>Graduate, alumni</i></p>	<p>Дээд боловсролын сургалтын хөтөлбөрийг дүүргэсэн суралцагчийг; (төгсөгч).</p>	<p>student who has completed a course of study at HEI.</p> <p><i>(Glossary of terms in HE, 2016)</i></p>
<p><i>Төгсөлтийн дараах боловсрол</i></p> <p><i>Postgraduate education</i></p>	<p>Төгсөгчдөд зориулсан албан ёсны боловсролыг;</p> <p>Энэ нь ихэвчлэн бакалаврын зэргээс дээш боловсролтой хүмүүст зориулсан байдаг ч зарим тохиолдолд ерөнхий боловсролын нэмэлт сургалтад хамрагдах боломжтой дунд сургуульд мөн хамаардаг.</p>	<p>Formal education for graduate students; usually identified with higher education beyond the baccalaureate degree, but also applicable in some secondary schools where students holding the high school diploma may enroll for additional secondary school courses past requirements for graduation.</p> <p><i>(Dictionary of education, 3rd edition)</i></p>
<p><i>Тусгай зөвшөөрөл</i></p> <p><i>Licensing</i></p>	<p>Эрх бүхий байгууллагаас</p> <p>а) шинээр боловсрол сургалтын үйл ажиллагаа эрхлэх,</p> <p>б) сургалтын шинэ хөтөлбөр эхлүүлэх,</p> <p>в) мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх,</p> <p>г) боловсролын хэрэглэгдэхүүн (хэвлэмэл, онлайн), программ хангамжийг ашиглах эрхийг албан ёсоор олгосон зөвшөөрөл</p>	<p>Formal granting of permission to a) operate a new institution, b) a new programme of study, c) practice a profession, d) use an educational product (paper online) or computer application.</p> <p><i>(Draft, Policy on Quality Assurance, MoLSP, UB, 2017)</i></p>
<p><i>Түншлэл</i></p> <p><i>Partnership</i></p>	<p>Хүлээн зөвшөөрөгдсөн сургалтын үйл ажиллагаа эрхлэх зорилгоор нэгдсэн байгууллага/аж ахуйн нэгж ба сургалтын үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын холбоог;</p>	<p>An association between an organisation/enterprise and a training provider to achieve recognised training.</p>
<p><i>Урамшуулал</i></p> <p><i>Incentive</i></p>	<p>Хүмүүст ямар нэгэн зүйл хийх сэдэл өгч буй хүчин зүйлийг;</p>	<p>The factors and forces that incite or motivate one to action</p> <p><i>(Dictionary of education, 3rd edition)</i></p>

<p>Үйлдвэрлэлийн дадлага</p>	<p>Суралцаж буй мэргэжил эсвэл ирээдүйн ажил мэргэжлийн чиглэлийн хүрээнд нийгмийн хөгжилд хувь нэмэр оруулах компанийн үйл ажиллагаанд оролцох эсвэл ажлын туршлага олж авах бололцоог оюутанд олгож буй тогтолцоо. Зарим дээд боловсролын сургалтын байгууллага хүлээн зөвшөөрөгдсөн дадлагын ажилд багц цаг тооцдог.</p>	<p>A system that enables students to undertake work experience or to participate in a company's contribution to social development in an area related to their major or future career. Some higher education institutions award credit for recognized internships.</p>
<p>Internship</p>	<p>1. Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын (байгууллагын үнэлгээ), эсвэл сургалтын хөтөлбөрийн түвшинд (хөтөлбөрийн үнэлгээ) сургалтын үйл ажиллагааны үр өгөөж, агуулгынх нь нийцтэй байдлыг үнэлэн дүгнэх зорилгоор мэдээллийг системтэйгээр цуглуулан, дүн шинжилгээ хийж, хэрэглэх үйл явцыг;</p>	<p>(NIAD-QE, 2016)</p> <p>1. The process of the systematic gathering, quantifying, and using of information in view of judging the instructional effectiveness and the curricular adequacy of a higher education institution as a whole (institutional assessment) or of its educational programs (program assessment). It implies the evaluation of the core activities of the higher education institution (quantitative and qualitative evidence of educational activities and research outcomes). 2. A technically designed process for evaluating student learning outcomes and for improving student learning and development as well as teaching effectiveness. (UNESCO-CEPES, 2007)</p>
<p>Үнэлгээ</p>	<p>Энэ нь дээд боловсролын сургалтын байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаа (сургалтын үйл ажиллагаа болон судалгааны үр дүнгийн тоон болон чанарын баримт, нотолгоо)–ны үнэлгээ юм.</p>	<p>2. Суралцахуйн хүрэх үр дүн, суралцагчийн суралцах, хөгжих үйл ажиллагаа, түүнчлэн багшлахуйн үр өгөөжийг сайжруулахад чиглэсэн үнэлгээний үйл явцыг;</p>
<p>Үнэлгээ Evaluation</p>	<p>Сургалтын байгууллага, сургалтын хөтөлбөрийн чанарыг үнэлэх, зөвлөмж өгөхөд чиглэсэн системтэй дүн шинжилгээ хийх ерөнхий үйл ажиллагааг;</p> <p>Үнэлгээ нь өөрийн болон хөндлөнгийн хэлбэрээр хийгдэнэ.</p>	<p>The general process of a systematic and critical analysis leading to judgments and recommendations regarding the quality of a higher education institution or a programme. An evaluation is carried out through internal or external procedures. In</p>

the United Kingdom, evaluation is also called review.

(UNESCO-CEPES, 2007)

<i>Үр дүн</i>	<p>Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын эсхүл хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хүрээнд тавьсан зорилгодоо хүрэх эсхүл хүрсэн үр дүнг;</p>	<p>Anticipated or achieved results of programs or the accomplishment of institutional objectives, as demonstrated by a wide range of indicators (such as student knowledge, cognitive skills, and attitudes). Outcomes are direct results of the instructional program, planned in terms of learner growth in all areas. An outcome must be distinguished from an objective, which is a desired result. Generally, each outcome statement should describe one effect of the instructional program, and not accumulate several into one statement. Also, the statements should be clearly detailed and easily understandable by all teaching staff and students in the given area or department.</p> <p><i>(UNESCO-CEPES, 2007)</i></p>
<i>Outcomes</i>	<p>Энэ нь олон төрлийн шалгуур үзүүлэлт (оюутны мэдлэг, танин мэдэхүйн ур чадвар, хандлага)-ээр илэрхийлэгддэг. Өөрөөр хэлбэл, суралцагчийг бүх талаар хөгжүүлэхэд зориулан төлөвлөсөн сургалтын хөтөлбөрийн шууд үр дүн юм.</p>	
	<p>Үр дүнг хүрэх үр дүн гэж тодорхойлж болох бөгөөд үүгээрээ зорилтоос ялгагдана. Түүнчлэн, үр дүнгийн тайлан нь тухайн салбар, хэлтсийн бүх багш, ажилчид, суралцагчдад ойлгогдохуйц, тодорхой нарийвчилсан задаргаатай байх шаардлагатай.</p>	
<i>Хандлага</i>	<p>Хандлага гэдэг нь аливаа зүйлд хариу үйлдэл үзүүлэх тогтвортой, удаан үргэлжлэх байдлыг;</p>	<p>Attitude is a stable, long-lasting, learnt predisposition to respond to certain things in a certain way, and attitudes are formed on the basis of beliefs (cognitive aspects), feelings (affective aspect) and intentions (cognitive aspect). In the VET context, desired 'attitude to learning' is motivation to learn, learning preferences, self-confidence in learning, enjoyment of learning.</p>
<i>Attitude</i>	<p>Хандлага нь итгэл үнэмшил (танин мэдэхүйн нөлөө), мэдрэмж (нөлөөлөх шинж), санаа зорилго (когнитив)-ын үндсэн дээр бүрэлдэн тогтдог.</p>	<p><i>(EU Commission (Progress), Europe, 2011)</i></p>
	<p>Суралцах чин хүсэл эрмэлзэлтэй, суралцахыг зорилгоо болгосон, суралцахад өөрөө итгэлтэй, дуртай байх хандлагыг эрхэмлэдэг.</p>	
<i>Харилцааны ур чадвар</i>	<p>Харилцааны ур чадварууд нь аливаа хүнийг мэдээллийг хүлээн авах, ойлгомжтой байдлаар дамжуулах чадвартай болгодог</p>	<p>Communication skills are the skills that enable a person to convey information so that it is received and understood and include written and</p>

<i>Communication skills</i>	бөгөөд мэргэшлийн тухайн түвшинд хамаарах хэл ярианы, бичгийн ур чадвар орно.	oral skills appropriate for the level qualification.
<i>Хичээл</i> <i>Academic course</i>	Улирлын туршид тогтмол хуваариар судлахаар төлөвлөсөн танхимын сургалтыг; Хичээлүүд нь оноосон нэр, кодоороо ялгагдана.	Regularly scheduled class sessions during the term. The courses offered by an institution are usually assigned a name and a number for identification purposes.
<i>Хичээлийн жил</i> <i>Academic year</i>	1. Сургалтын хөтөлбөрийн үргэлжлэх хугацаа (12 сарын турш үргэлжлэхгүй, семестр эсвэл улиралд хуваагдаж болно). 2. Тухайн жилд дээд боловсролын сургалтын үйл ажиллагаа эхлэх, дуусах хугацаа.	1. duration of a specific program of study (which may not last a complete 12 months and is divided into terms, semesters or quarters). 2. start and finish dates of the annual cycle of a university or national higher education system. <i>(INQAAHE, 2017)</i>
<i>Хөрвөх чадвар</i> <i>Transferable skill</i>	Эзэмшсэн мэдлэг чадвар нь олон төрлийн ажил үүргийг хийж гүйцэтгэхэд үр дүн үзүүлж байх чадвар.	Skills that are typically considered as not specifically related to a particular job, task, academic discipline or area of knowledge and that can be used in a wide variety of situations and work settings. <i>(UNESCO, 2013)</i>
<i>Хөтөлбөр</i> <i>Program (education program)</i>	Урьдчилсан тодорхойлсон суралцах зорилтыг хангах эсвэл тогтсон хугацаанд боловсролын багц агуулгыг эзэмшүүлэх зорилгоор бэлтгэн зохион байгуулах дэс дараатай цогц үйл ажиллагаа. Боловсролын хөтөлбөрт боловсролын үйл ажиллагааг улс үндэсний хэмжээнд “дамжаа”, “модуль”, “нэгж”, “хичээл” зэрэг дэд бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд хуваан ангилсан байдаг. Хөтөлбөр нь томоохон бүрдэл хэсэгтэй байж болох ч гүйцэтгэлд суурилсан үйл ажиллагаа, дадлага ажил, судалгааны төсөл, эрдмийн зэрэг горилох бүтээл зэргийг агуулсан дамжаа, нэгж, модуль хэлбэртэй байж болно.	A coherent set or sequence of educational activities designed and organised to achieve pre-determined learning objectives or accomplish a specific set of educational tasks over a sustained period. Within an education programme, educational activities may also be grouped into sub-components variously described in national contexts as ‘courses’, ‘modules’, ‘units’ and/or ‘subjects’. A programme may have major components nor normally characterised as courses, units or modules, for example: play-based activities, periods of work experience, research projects and the preparation of dissertations.

(UNESCO, 2011)

<i>Хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэл</i>	Магадлан итгэмжлэх байгууллагаас тодорхойлсон чанарын тодорхой стандартыг хангасанд тооцон тухайн байгууллагын сургалтын хөтөлбөрийг эрх бүхий магадлан итгэмжлэлийн байгууллага албан ёсоор хүлээн зөвшөөрөх үйл явцыг;	Refers to the process leading to a formal recognition granted by an authorised accrediting agency to an institution's program as possessing certain standards of quality as defined by the accreditation agency. (TESDA Circular No.7s.2016)
<i>Хүлээн зөвшөөрөх</i>	(I) Хувь хүний боловсролын болон мэргэшлийн зэрэг; (II) Дээд боловсролын байгууллагын хөтөлбөр; (III) Чанарын баталгаажуулалтын байгууллагыг тодорхой стандарт, үнэт зүйлд үндэслэн эрх бүхий байгууллагаас албан ёсоор хүлээн зөвшөөрсөн байдал.	Formal acknowledgement of (I) individual academic or professional qualifications; (II) programs of a higher education institution; and/or (III) quality assurance agencies, by a competent recognition authority that acknowledges certain standards and values with respect to special purposes that indicate the consequences of recognition. (UNESCO-CEPES, 2007)
<i>Хүний нөөцийн хөгжил</i>	Хувь хүний хувийн болон зохион байгуулалтын ур чадвар, мэдлэг, чадварыг хөгжүүлэх тогтолцоог; Хүний нөөцийн хөгжил5 - ажилчдыг сургах, - албан тушаал дэвшүүлэх, - гүйцэтгэлийг сайжруулах, хөгжүүлэх, - дадлагажуулах, зөвлөн чиглүүлэх, - ажилчдын залгамж холбоог төлөвлөх, - гол үүрэг бүхий ажилчдыг илрүүлэх, - сургалтын төлбөрт туслалцаа үзүүлэх, - байгууллагын хөгжил зэрэг асуудлууд хамаарна.	The framework for helping individuals develop their personal and organizational skills, knowledge and abilities. Human Resource Development includes such opportunities as employee training, employee career development, performance management and development, coaching, mentoring, succession planning, key employee identification, tuition assistance and organisation development. (What is human resource Development Heathfield,S. 2016)
<i>Чанар</i>	Зорилгодоо нийцсэн байх; Тухайн сургалтын байгууллага, хөтөлбөрийн чиг үүрэг, үндсэн	Fitness for purpose; the need to meet or confirm to generally accepted standards such as those defined by an accreditation or

<i>Quality</i>	<p>зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэх үйл явцыг үр дүнтэй болгоход чиглэсэн, магадлан итгэмжлэх эсхүл чанарыг баталгаажуулах өөр бусад байгууллагаас тогтоосон, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн стандартыг хангах, түүнд нийцүүлэх нь чанарын илэрхийлэл болно.</p>	<p>quality assurance body, the focus being on the efficiency of the processes at work in the institution or program in fulfilling the stated, given objectives and mission.</p> <p><i>(Draft, Policy on Quality Assurance MLSP, UN, 2017)</i></p>
<i>Чанарын баталгаажуулалт</i>	<p>Дээд боловсролын тогтолцоо, сургалтын байгууллага, мөн хөтөлбөрийн чанарыг үнэлж буй (үнэлэх, хянах, баталгаажуулах, сайжруулах) тасралтгүй үргэлжлэх үйл явцыг;</p>	<p>An all-embracing term referring to an ongoing, continuous process of evaluating (assessing, monitoring, guaranteeing, maintaining, and improving) the quality of a higher education system, institutions, or programs. <i>(Glossary of Statistical Terms, OECD, 2010)</i></p>
<i>Quality assurance (QA)</i>	<p>Боловсрол сургалтын байгууллага, хөтөлбөрийн чанарыг баталгаажуулах байгууллага дундын эсвэл дээд шатны эрх мэдэл бүхий байгууллагын хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг;</p> <p>Энэхүү үйл ажиллагаа нь боловсрол, сургалтын байгууллагын сургалт, судалгаа, захиргааны үйл явцын гүйцэтгэлийн чанарыг сайжруулахад чиглэсэн олон төрлийн үечилсэн арга хэмжээнээс бүрддэг.</p>	<p>Is inter or supra-institutional schemes of assuring the quality of educational institutions and programmes. It encompasses various measures to be taken periodically for the evaluation of the quality improvements in the performance of educational institutions in teaching, research and administration.</p> <p><i>(Draft, Policy on Quality Assurance MLSP, UN, 2017)</i></p>
<i>Чанарын хөндлөнгийн баталгаажилт</i>	<i>External quality assurance</i>	<p>A person responsible for organising an activity according to its plan and rule by moderating, activating and providing guidance and advice for participants. <i>(Glossary of Terms of Start-up Business, 2016)</i></p>
<i>Чиглүүлэгч</i>	<i>Facilitator</i>	<p>The detailed inspection of conditions for education and research of subject institutions through document analyses and site visits. <i>(ANQA, 2016)</i></p>
<i>Шалгалт</i>	<i>Examination</i>	

<p><i>Шалгуур үзүүлэлт</i> <i>Criteria</i></p>	<p>Тодорхой зорилт, стандартын биелэлтийг тодорхойлоход ашигладаг жишиг үзүүлэлт эсвэл түвшин.</p>	<p>Checkpoints or benchmarks determining the attainment of certain objectives and/ or standards. (UNESCO-CEPES, 2007)</p>
<p><i>Явцын үнэлгээ</i> <i>Formative assessment</i></p>	<p>Суралцагчийн сурлагын амжилтыг дээшлүүлэх үүднээс сургалтын явцад хийгддэг үнэлгээг; Одоогийн сурлагын амжилт болон хүрэхийг зорьсон түвшин хоорондын зөрүүг арилгахын тулд сурах үйл явцыг дүгнэх, санал зөвлөмж өгөх, тэднийг үнэлгээ болон сургалтын үйл ажиллагаанд татан оролцуулахыг хэлнэ.</p>	<p>Assessment conducted throughout the educational process with a view to enhancing student learning. It implies: eliciting evidence about learning to close the gap between current and desired performance (so that action can be taken to close the gap); providing feedback to students; and involving students in the assessment and learning process. (UNESCO, 2013)</p>
<p><i>Явцын үнэлгээ</i> <i>On-going assessment / progress assessment</i></p>	<p>Сургалтын явцад суралцагчдын гүйцэтгэлийг сайжруулах зорилгоор зөвлөмж, зөвлөгөө өгөх замаар цаг хугацааны тодорхой давтамжтайгаар явуулдаг үнэлгээг;</p>	<p>Assessment that takes place at regular intervals during a course with feedback provided along the way to help improve the student's performance. Ongoing assessment is also known as 'formative assessment' (Glossary of VET, NCVET, Australia, 2013)</p>